

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2011**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A1

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Το «Χάτι Χουμαγιούν» (1856) οδήγησε στη σταδιακή υποχώρηση του δυσμενούς κλίματος για τους υπόδουλους Έλληνες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- β.** Τον Απρίλιο του 1916 ο τούρκος βαλής Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή Μπέη παρέδωσε τη διοίκηση της Τραπεζούντας στον Μητροπολίτη Γερμανό Καραβαγγέλη.
- γ.** Από τα αντιβενιζελικά κόμματα πιο διαλλακτικά ήταν τα κόμματα του Δημητρίου Ράλλη και του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη.
- δ.** Το 1^ο εξάμηνο του 1911 ψηφίστηκαν από την Ελληνική Βουλή 53 τροποποιήσεις μη θεμελιωδών διατάξεων του Συντάγματος.
- ε.** Η κινητικότητα των προσφύγων, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια μετά την άφιξή τους στην Ελλάδα, υπήρξε μεγάλη.

Μονάδες 10

A2

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Τάγματα εργασίας
- β.** Πατριαρχική Επιτροπή (1918)
- γ.** Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής (1923)

Μονάδες 15

B1

α. Ποια εκσυγχρονιστικά αιτήματα των αντιπολιτευτικών ομίλων, που συγκροτήθηκαν περί τα τέλη της δεκαετίας του 1850, εξέφρασε με την πολιτική του δράση ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος; (μονάδες 5)

β. Ποιοι συμμετείχαν στην επανάσταση κατά του Όθωνα, το 1862; (μονάδες 5)

Μονάδες 10

B2

Πώς εξελίχθηκε το Κρητικό Ζήτημα από την έκρηξη των Βαλκανικών Πολέμων μέχρι τον Φεβρουάριο του 1913;

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που σας δίνεται:

- α.** Να προσδιορίσετε τους στόχους της αγροτικής μεταρρύθμισης που ξεκίνησε η κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη το 1917. (μονάδες 8)
- β.** Να αναφερθείτε στην ολοκλήρωση της συγκεκριμένης μεταρρύθμισης και στα νέα προβλήματα που αναδείχθηκαν στην πορεία της. (μονάδες 17)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τὰ μέτρα ἀπαλλοτριώσεως θεσπίσθηκαν στὶς 20 Μαΐου 1917, καὶ τὸ φθινόπωρο τοῦ ἴδιου ἔτους ἐπεκτάθηκαν μὲ μερικὲς ἀλλαγές γιὰ νὰ περιλάβουν ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Ἡ μεταρρύθμιση ἀποσκοποῦσε στὴν ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωση τῶν κτημάτων ποὺ ξεπερνοῦσαν τὰ 1.000 στρέμματα. Οἱ κολλῆγοι καὶ οἱ ἀγροτικοὶ ἐργάτες, τόσο οἱ ντόπιοι ὅσο καὶ οἱ πρόσφυγες, θὰ ἔπαιρναν ἀγροτικοὺς κλήρους, εἴτε ἀπὸ τὶς ἀπαλλοτριωμένες γαῖες τῶν τσιφλικιῶν, εἴτε ἀπὸ γαῖες τοῦ δημοσίου. Κανένα ἀπὸ τὰ μέτρα αὐτά, ὅμως, δὲν ἐφαρμόσθηκε ἀμέσως. Ἐπίσης, κανένα ἀπὸ τὰ μεγάλα τσιφλίκια δὲν ἀπαλλοτριώθηκε τὸ 1917, καὶ μόνο ἓνα τὸ 1918. Καὶ πάλι ἐξωτερικὲς ἐπείγουσες ἀνάγκες, ὁ πόλεμος καί, ἀργότερα, ἡ Μικρασιατικὴ ἐκστρατεία ἀπορρόφησαν ὅλη τὴν προσοχὴ καὶ τὴ δραστηριότητα τῆς κυβερνήσεως· μετὰ τὸ 1922, μὲ τὴ μεγάλη εἰσροὴ προσφύγων, ἀναγκάστηκαν πιά οἱ κυβερνήσεις τῆς χώρας νὰ δώσουν ὀριστικὴ λύση στὸ ἀγροτικὸ πρόβλημα. [...]

Τὰ προβλήματα ποὺ εἶχαν σχέση μὲ τὴ διακίνηση προϊόντων, τὴν παραδοσιακὴ ἐκμετάλλευση τοῦ μικροῦ παραγωγοῦ ἀπὸ τοὺς μεσάζοντες, τὴν ἔλλειψη κεφαλαίων καὶ τοὺς τοκογλυφικοὺς ὅρους δανειοδοτήσεως ποὺ

έπικρατούσαν στην ελεύθερη αγορά, έκαναν ακόμη πιο αίσθητη την ανάγκη συλλογικής ασφάλειας που πρόσφεραν οί συνεταιρισμοί [...].

[...] Η ίδρυση του Υπουργείου Γεωργίας, τον Ιούνιο του 1917, άμέσως μετά την επάνοδο του Βενιζέλου στην Αθήνα, στάθηκε η άπαρχή τής άμεσης κρατικής παρεμβάσεως στην οργάνωση και καθοδήγηση τής γεωργικής παραγωγής, έστω και αν η παρέμβαση ήταν στην αρχή υποτυπώδης.

Ιστορία του Έλληνικού Έθνους, τ. ΙΕ': Νεώτερος Έλληνισμός από 1913 ως 1941, Αθήνα: Έκδοτική Αθηνών, ²2008, σσ. 75-76.

Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που σας δίνεται, να αναφερθείτε στις επιπτώσεις από την άφιξη των Μικρασιατών προσφύγων στον τομέα της ελληνικής βιομηχανίας.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Αξιοσημείωτες ήταν οι επιπτώσεις από την εγκατάσταση των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και της ανατολικής Θράκης και στον επιχειρηματικό τομέα. Η εσωτερική αγορά διευρύνθηκε με την προσθήκη μεγάλου αριθμού καταναλωτών ενώ, ταυτόχρονα, από τον αστικό προσφυγικό πληθυσμό αντλήθηκε φθηνό εργατικό δυναμικό αλλά και ειδικευμένοι τεχνίτες. Η χώρα πλουτίστηκε με ανθρώπους δεδομένης επιχειρηματικής ικανότητας και πείρας, που πρωταγωνιστούσαν στις μεγάλες αγορές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι, όπως αναφέρεται στην έκδοση της ΚΤΕ του 1926, στους 7.000 εμπόρους και βιομηχάνους γραμμένους στο Επιμελητήριο της Αθήνας, οι χίλιοι ήταν πρόσφυγες, ενώ στον Πειραιά η αναλογία ήταν μεγαλύτερη. Από την αρχή η πολιτική της ΕΑΠ ενθάρρυνε την εγκατάσταση βιομηχανιών στους συνοικισμούς, με σκοπό την εκτόνωση της ανεργίας. Επρόκειτο όμως, κατά το μεγαλύτερο μέρος, για μικρές βιοτεχνικές μονάδες, οι οποίες ενισχύθηκαν από το κράτος,

την ΕΑΠ ή την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, με κοινωνικά και όχι αναπτυξιακά κριτήρια. Καινούριοι βιομηχανικοί-βιοτεχνικοί κλάδοι αναπτύχθηκαν (ταπητουργία, μεταξουργία, πλαστικά, βυρσοδεψία) και δόθηκε νέα ώθηση στην κλωστοϋφαντουργία και τη βιοτεχνία ειδών διατροφής. Άνθιση γνώρισε και η βιομηχανία οικοδομικών υλικών, ο μόνος κλάδος που υποκατέστησε μαζικά τις εισαγωγές στο Μεσοπόλεμο. Στη δεκαετία 1922-1932 διπλασιάστηκε ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων και αυξήθηκε ο όγκος και η αξία της παραγωγής, χωρίς όμως να επέλθει κάποια δομική αλλαγή. Η βιομηχανία θα αρχίσει να κινείται με ταχύτερους ρυθμούς το 1931, χάρη κυρίως στην πολιτική υποκατάστασης των εξαγωγών που ακολουθεί το ελληνικό κράτος μετά την κατάρρευση του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

Γ. Γιαννακόπουλος, «Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες. Η δύσκολη προσαρμογή στις νέες συνθήκες», στο: Β. Παναγιωτόπουλος (επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770-2000*, 7^{ος} τόμος: *Ο Μεσοπόλεμος, 1922-1940: Από την Αβασίλευτη Δημοκρατία στη Δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2003, σσ. 97-98.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

A1. α. Σ, β. Λ, γ. Λ, δ. Σ, ε. Σ

A2. α) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 139: «Μορφές καταπίεσης που υπέστησαν οι Έλληνες (4^η βούλα): «Οι άνδρεςεκτελέστηκαν».

β) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 143, σειρές 1-3: «Οκτώβριο κυβέρνησης».

γ) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 151, (§2^ητελευταία σειρά) – σελ 152 (σειρές 1-13) : «Με βάση το άρθροανταλλαξίμων».

B1. α) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 75 (ενότ. 3 §2^η, σειρά 4-6) – σελ 76 (σειρά 1-9): «.....τέλη της δεκαετίας του 1850 Κουμουνδούρος».

β) Σχολικό Βιβλίο, σελ. 76 (ενότ. 3, σειρά 9-16): «Το Φεβρουάριο.....τη χώρα».

B2. Σχολικό Βιβλίο, σελ. 219 (ενότ. 9, §§1-2): «Εκείνο που δεν από την Κρήτη».

ΟΜΑΔΑ Β

Γ1.

α. Σχολικό Βιβλίο, Γ. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20 ΑΙΩΝΑ

1. Το αγροτικό ζήτημα σελ. 43: (ως εισαγωγή οι νόμοι του 1907)

- §2: «Το αποφασιστικό βήμαΘεσσαλονίκη.....»
- σελ. 44: (σειρές 1-7): «.....αποφάσισε.....κρατικού ενδιαφέροντος»
- Κείμενο: §1 (σειρές 1-9)

β. Σχολικό Βιβλίο: σελ. 45 (σειρές 1-6): «Η αναδιανομήμικροιδιοκτησίας»

- Κείμενο §1 (σειρές 9-17): «Κανένα από τα μέτρααγροτικό πρόβλημα»
- Σχολικό Βιβλίο σελ. 45: (σειρές 6-12): «Με τη σειρά της(Ισπανία, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.λ.π.)»
- Κείμενο: §§2 (σειρές 18-24) – 3 (σειρές 1-5)

Παρατήρηση: Επικουρικά θα μπορούσαν να αναφερθούν από το σχολικό βιβλίο οι πληροφορίες για το ρόλο του Υπ. Γεωργίας στην αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων του 1922 (σελ. 156-157) και τη στήριξη που παρείχαν οι πρόσφυγες με την παρουσία τους στο θεσμό της μικρής γεωργικής ιδιοκτησίας (σελ. 167)

Δ1. Σχολικό Βιβλίο: Επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων: (γ) – Οικονομία σελ 168 (§1, σειρές 1-14) – σελ. 169 (σειρές 1-7): «Η άφιξη των προσφύγων βιομηχανία ετοίμων ενδυμάτων»

Κείμενο: Οι πληροφορίες που αναφέρονται:

1. στη διεύρυνση της εγχώριας αγοράς
2. στην χρησιμοποίηση των προσφύγων ως φτηνό εργατικό δυναμικό
3. στην επιχειρηματική ικανότητα κάποιων προσφύγων και την πείρα τους στο διεθνές εμπόριο
4. στους βιομηχανικούς τομείς όπου στράφηκαν κυρίως οι πρόσφυγες.
5. στην αύξηση των βιομηχανικών μονάδων χωρίς όμως αλλαγή στις δομές λειτουργίας της ελληνική βιομηχανίας
6. στην ανάπτυξη μικρών βιομηχανιών – βιοτεχνιών με τη στήριξη της Ε.Α.Π.
7. στην παρουσία αυτής της νέας κατάστασης για την ελληνική βιομηχανία στη δεκαετία του 1930.

Παρατηρήσεις:

- (1) Για την σύνδεση των στοιχείων του βιβλίου και της πηγής απαιτούνται οι σχετικές συνδετικές φράσεις: «.....όπως φαίνεται και στο κείμενο»
«..... τα παραπάνω επιβεβαιώνονται στο κείμενο, όπου αναφέρεται ότι»
- (2) Βεβαίως θα μπορούσαμε επίσης να γράψουμε πρώτα τις σχετικές με τα ζητούμενα γνώσεις μας από το σχολικό βιβλίο και στη συνέχεια τις αντίστοιχες πληροφορίες από τα κείμενα, πάντα όμως με τις παραπάνω συνδετικές φράσεις.